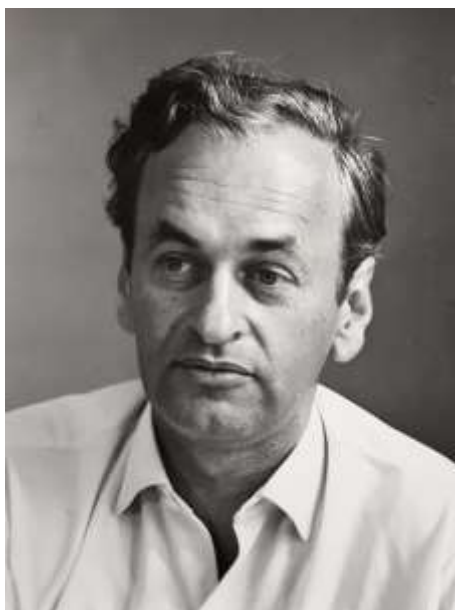
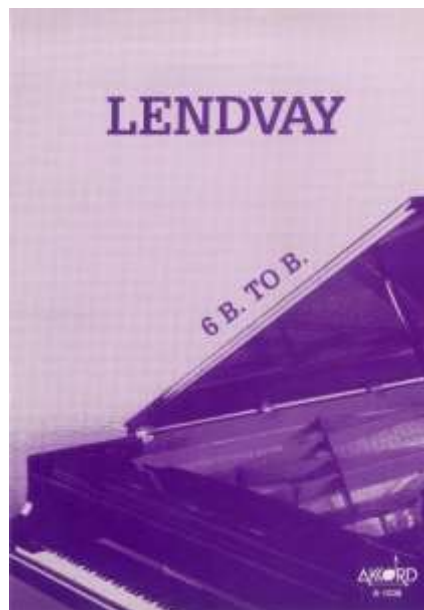

HUMÁNUM – zenéddel velünk maradtál

Lendvay Kamilló halálára.

Fotó: Nagygyörgy Sándor

Lendvay Kamilló (1928-2016)

Lendvay Kamilló: Six B. to B.

A tételek rákattintással egyenként is meghallgathatóak. (Koncertfelvétel)

Tételek:

[Sietős léptek](#) (0.16") [Harangjáték](#) (1'13") [Tétova induló](#) (0.32") [Dal](#) (1.25") [Tűnődés](#) (1.20") [Hangyák háborúja](#) (0.55")
egybe: <http://www.abrahammariann.hu/tracks/merge.mp3>

A darab az Akkord Kiadónál, 1998-ban jelent meg.

Soha nem fordult elő, hogy kortársaim zongoraműveinek bemutatója előtt ne vettem volna fel a kapcsolatot a Szerzővel, véleményt kérve előadásomról, melyet ezután egy általánosabb, laza zenei témájú beszélgetés is követett. A **Six B. to B.** ősbemutatója az USA-ban a megjelenés évében volt, egy olyan körút alkalmával, ahol magyar zeneszerzők műveit több helyen is játszottam és előadásokat tartottam róluk, keletkezésük körülményeiről. Még kéziratból tanultam meg a művet. Kamilló ez alkalommal -97 márciusában a Zeneakadémia egyik termében hallgatott meg és én beszélgetésünket rögzítettem. Ezt a személyes hangú zeneszerzői gondolkodást, irányt mutató, fontos gondolatokkal teli információkat – reá emlékezve - szeretném a **Six B. to B.** darabbal kapcsolatban most minden érdeklődő olvasóval megosztani. Gondolatait szószerint idézem vissza.

„Zongoradarabom alig van. Ezt a művet egy kis iskolás lány számára komponáltam. Alkatomnál fogva soha nem tudtam és nem is akartam ide vagy oda csatlakozó stílusirányzatot követni. Hozzám a század elejéről többek között Alban Berg áll közel. Ő lírikus alkat. Több szerző száraz, kietlen világ, plakátszerű, melyekre én nem rezonálok.

A hatvanas évek végén azonban megérintett egy zenei irányzat, amiből számos instrumentális eszközt tudtam a magam számára transzformálni, ez bele illett abba a humán szférába, amit én szerettem volna megvalósítani. Ez például a lengyel iskolából a Lutoslawski féle intonáció. Pendereckinél a nagy hatáselemek lebilincselőek. Ebből a nagy clustereket alkalmaztam, melyeket bele tudtam ágyazni egy saját struktúrába. Ez a két lengyel mester óriási, ma is eleven jelenlévői a koncertéletnek. A XX. század stílusa annyira kócos, le lehet szűkíteni egy pár évtizedre, amikor belépett az európai zenébe az úgynevezett avantgarde, ami valamiképpen

meghökkenetette a közönséget és hatott is a zenei közvéleményre. Ennek iskolája volt. Évekig jártunk ki Darmstadtba, ahol rengeteget tanultunk. Ezekből sok minden kihullik majd a rostán, ha valami hiányzik. A HUMÁNUM. Ez nem egyenlő a közönség kegykeresésével, mert ez éppen olyan csapda, mint az avantgarde eszköztárának szolgai átvétele, másolása.

Ha van mondanivaló, akkor az eszközök a mondanivaló szolgálatában állnak.

Ha 30 évvel ezelőtt írtam volna ezt a sorozatot, a darabok formája nem lett volna ilyen koncentrált. Itt a mondanivalót mikró elemekben fogalmaztam meg, a tételek ezért rövidek. Apró töredékek, amelyek önmaguk képesek fejlődni, hogy ebből kijöjjön egy forma. Ezek ebben a darabban öt, hét hangból állnak, harmóniafelbontások. Ebben a műben itt ezzel be is van fejezve a dolog. Én tonális zenét írok, ez is tonális zene. Darabjaimnak mindig van tonális vezetése. Nincs benne semmi olyan, ami ezt elködösítené. Engem tudatosan befolyásolnak a klasszikus formák. Szükségem van a visszatérésre, hogy az anyag ne szálljon el a levegőbe. Mozarttól nagyon sokat meg kell tanulnunk ma is. Az anyag játékos és a hallgató számára a legjobb értelemben élvezhető formájú kell, hogy legyen.

Most van egy letisztulási folyamat ebben a rengeteg stiláris keresésben. Kezdünk rájönni arra, hogy a zenét komponálni kell. A fiatalabb generáció kezd rájönni arra, hogy még lehet komponálni, hogy még van tiszta kvart, nem kell minden hangközt „agyon piszkítani”. Kezdünk erre ráunni, mert majd ez is kihullik az idő rostáján. Schönberg újítása azért maradt meg, mert olyan rendszert alkotott, melyet a kohézió összetartott. Igen, az ő zsenialitásával. De amikor doktriner módon kis tehetségek alkalmazzák, és érezhető a szándékolt rafinéria? – Az maradjon magán ügy! – A művet hassa át a tehetség.

A művészetnek a szellem és lélekre való hatása a legfontosabb. Ha nincs meg a szellem-érzelem-értelem hármassága, mi lesz abból?

A negyvenes generáció egy kicsit bajban van, mert nem születnek meg azok a művek, amelyekre „felcsillan az ember füle”. Tisztességes darabokról, megkomponált művekről beszélek, szakmailag jók, de stilárisan sokszor karaktertelenek. Nem lehet megfogni, nyitott kérdés, hogy vajon ki írta.

Ennek persze szociális okai is vannak. Hiányzik a zenekari darab nálunk. Kamarazene, zongora, dalciklust írnak. A zenekari műveket meg nem adják elő. A közönség ugyanis nem jön el a koncertre, ha van benne mai darab. Már 83-ban sem tudták eladni a bérleteket. 75-85 között általában középen voltak a mai művek.

Vajda, Csemiczky, Orbán, Selmeczi, Hollós Máté, Sugár Miklós – ők humanisták. Ez a zeneszerző generáció most kezd kialakulni. A drámaiság, az eruptív erő, a formai fejlődés, a kontrasztok, a líra és tragikum egymás mellettisége, ami a klasszikus nagy zenékben jelen van – ügyesen megkomponált, szakszerű, műves munkák születnek.

*Kérdés, hogy a rock és pop zenészek között van-e olyan tehetségben, aki a klasszikus zenészek tehetségével vetekszik, és ez a zenész lehet-e éppen olyan nagyságrendű? Rövid a válaszom: **nincs** - a nagy átlagban, mert ezek a zenék az effektusokra vannak kihegyezve.*

De Presszer Gábor, Sztevanovics Dusán, Zorán nagy tehetségek. Őket megérintette a költészet szele. Vagy Dés Laci, invenciózus zeneszerző. Amadindáék játsszák, sajátos ízű, nagyon érdekes zenét ír.

A baj azonban ott van, hogy általában nem ismerik az európai XX. századi zenét. Kíváncsiskodó kérdések ugyan voltak, de nem szakmai mélységben...”

Sajnos a feljegyzésem itt megszakad. De ezekből a mondatokból is hallható, milyen gazdag és széles skálán, milyen dimenziókban gondolkozik egy Szerző, milyen élményvilág és ismeretanyag van a mögött, amikor egy papírlapon hangjegyekkel találjuk szembe magunkat.

A **Six B. to B.** ősbemutatója 1998-ban az USA-ban nagyon sikeres volt! Színes, izgalmas, sok hangvételt érintő zene ez, kár, hogy ritkán hallható.

Ábrahám Mariann